

education. The problem of professional development of a teacher capable of successfully implementing this component in lessons is raised. Based on the analysis of scientific sources and pedagogical experience, the main characteristics of the emotional-value sphere are identified, which contribute to the harmonious development of the personality, the formation of an active civic position, successful social adaptation and psychological well-being of students.

The idea that a high level of emotional competence of a teacher is a determining factor in this process is substantiated, its structural components (cognitive, value, activity) are revealed and five key areas of its implementation in practice are identified: creating a favorable emotional environment, integrating emotional and value content into educational material, using interactive methods, developing students' emotional intelligence and assessing their emotional and value development.

It is concluded that modern Ukrainian education requires a systemic renewal that goes beyond the transfer of knowledge and includes the comprehensive development of the personality, in particular its emotional and value sphere. The dominance of reproductive teaching methods is one of the main obstacles on this path, the overcoming of which is aimed at actualizing the emotional and value component of the content of education. It is a fundamental prerequisite for the harmonious development of the student's personality, the formation of his active civic position, social adaptation, psychological well-being and successful self-realization.

Keywords: *emotional and value experience, axiological aspects of pedagogical education, emotional intelligence, emotional competence, activation of the student's emotional sphere, professional training of the teacher, pedagogical skills*

Стаття надійшла до редакції 04.05.2025 р.

УДК 378.035:172.15]:355.237

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2025.36.339467](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2025.36.339467)

РОМАН ПІДДУБНИЙ

ORCID: 0009-0000-0037-326X

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СТАНУ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ВІЙСЬКОВИХ ЗВО УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Розглянуто потреби кардинальних змін у формуванні системи національно-патріотичного виховання курсантів військових ЗВО. Проаналізовано ключові чинники національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів, які віддзеркалюють специфіку сучасних вимог до цього процесу, що дозволяє глибше зрозуміти та вдосконалити підходи до формування патріотичних якостей у майбутніх військових фахівців. Встановлено ключові педагогічні умови, що сприяють ефективному акцентуванню уваги на національному аспекті у вихованні курсантів закладів вищої освіти (ЗВО). Визначено види та форми національно-патріотичного виховання курсантів, які доцільно використовувати в нинішніх умовах освітнього процесу. Підкреслено важливість виховання поваги до державної мови, її значимість у формуванні студента-громадянина, патріота України. Зазначено роль керівників-викладачів, офіцерів-вихователів військових ЗВО у реалізації системи національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів.

Ключові слова: *виховання, патріотизм, національно-патріотичне виховання, майбутні офіцери, українська культура, національна ідентичність, військові заклади вищої освіти*

Постановка проблеми. У сучасний період відбиття збройної агресії Росії проти України актуалізована потреба національного відродження українського народу, пошуку ефективних ідей, методів, підходів для оновлення моделі системи національно-патріотичного виховання курсантів вітчизняних закладів вищої освіти, набуття ними якісно нових особистісних якостей. Необхідність протистояння зовнішньому посягання на державну незалежність та недоторканість кордонів України спонукає до нагальної потреби переосмислення існуючої концепції виховання майбутніх офіцерів і здійснення системних заходів, які б ґрунтувались на національних підвалинах, серцевиною яких є національна ідея.

Нероздільною складовою національного виховання молоді є патріотичне виховання, яке набуває в умовах воєнної загрози патріотичного значення, оскільки воно формує у курсантів ЗВО готовність захищати державу, гарантувати стійкість національної безпеки України. Тому вкрай важливо усвідомити, що назріла необхідність визначити проблему національно-патріотичного виховання однією з найважливіших, оскільки, саме від її вирішення залежить існування України як незалежної, суверенної держави.

Аналіз досліджень і публікацій, на які спирається автор. Проблема національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів ЗВО України привернула увагу вітчизняних науковців після проголошення незалежності (1991 р.). Становлення національно свідомої особистості, виховання громадянина-патріота, майбутнього офіцера ЗСУ, готового до захисту незалежності та територіальної цілісності України обґрунтовано у працях учених: В. Андрущенка, І. Беха, О. Вишневецького, В. Кременя, М. Стельмаховича, К. Чорної. Теоретично-методичні аспекти національно-патріотичного виховання досліджувалися вітчизняними науковцями: А. Афанасенком, К. Єргідзеєм, Ю. Каменюк, В. Пантюховим, Г. Темком, В. Ягуповим.

Проблеми становлення національно-патріотичного виховання молоді, зокрема, курсантів військових ЗВО, розглядали в своїх дослідженнях Н. Косарєв, Р. Петронговський, С. Рашидова, Г. Сорока, де автори розкривали соціально-політичні особливості формування, розвитку системи національно-патріотичного виховання, змістовні методичні й технологічні аспекти в структурі форм виховання майбутніх офіцерів. На їхнє глибоке переконання актуальність національно-патріотичного виховання зумовлена гостротою суперечностей між існуючою системою виховної роботи у військових закладах вищої освіти і потребою виконання соціального замовлення щодо виховання майбутніх офіцерів як національно свідомих захисників Вітчизни, готових до виконання обов'язку із захисту незалежності, державного суверенітету та територіальної цілісності в умовах гострої фази російсько-української війни.

Вирішенню проблеми національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів в контексті цілей, методів, завдань щодо формування системи виховання майбутніх офіцерів на тлі сплеску підвищеного запиту до прояву патріотичних почуттів ініціатив, практичних дій присвячені праці С. Мотики, О. Пашкової, Л. Петрової, О. Сухомлинської, В. Ягупова. Узагальнення та систематизація наукових джерел щодо проблеми національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів засвідчує, що більшість науковців у своїх дослідженнях акцентують увагу на ключовому завданні теоретичного переосмислення підвалин національно-патріотичного виховання – національному аспекті, глибокому знанні історії, культури, народних героїв, звичаїв, традицій, реалігійних основ українського народу.

Віддаючи належне зробленому внеску науковців у дослідження означеної проблеми, підкреслимо, що проблемні питання національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів як важлива педагогічна проблема формування у курсантів патріотичних почуттів, глибокого усвідомлення ними своєї приналежності до українського народу, до їхньої держави; до готовності захищати її громадян, її кордони потребують подальших наукових досліджень.

Метою статті є обґрунтування потреби кардинальних змін у формуванні системи національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів, виокремлення особливостей сучасного стану національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів у військових ЗВО України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідженням встановлено, що одним із головних завдань у формуванні системи національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів є не опис, повідомлення та опанування ними інформації, а професійна передача майбутнім офіцерам діяльних методів, прийомів, новітніх методик та технологій виховання курсантів військових ЗВО.

Сучасна Україна на шляху розбудови незалежності переживає появу кризових явищ і загроз національній безпеці, в т.ч. у військовій галузі. Серед цих проблем особливе місце займає російська експансіоністська політика, яка кардинально вплинула на військово-політичну картину світу. «Російська Федерація вперше після Другої світової війни поставила під сумнів усталеність кордонів між державами, здійснивши анексію Криму та окупацію східних теренів України. Зазначені чинники вимагають нових підходів до проблеми формування військового духу української нації за умов війни», яка після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року ведеться на всій території України (Стасюк, (Ред.), 2012, с. 63).

Ключовим чинником перемоги у війні з Російською Федерацією є усвідомлення ідеї історичного призначення української нації, реальної загрози її існування з боку російського окупанта, тому необхідно формувати і постійно тримати на високому рівні військовий дух нації, що є запорукою стійкості армії.

Набутий теоретичний і практичний досвід національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів доцільно ретельно вивчати, критично переосмислювати, враховувати в сучасних умовах розвитку Збройних Сил України.

Дослідження проблеми становлення системи національно-патріотичного виховання молоді в його історичному розвитку дає можливість зробити висновок про те, що добре організований, науково, методично-ефективний, цілеспрямовано направлений процес на зміцнення патріотичного духу у військовослужбовців забезпечує стійкість українських Збройних Сил у боротьбі з російськими окупантами.

Виявлені проблеми щодо виконання нещодавно прийнятого Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію, 1993, № 44, ст. 416)» від 01.012.2025 р., наявність такого явища як самовільне залишення військової частини військовослужбовцем, факти ухилення молоді від військової служби з усією гостротою вказують на системну проблему неготовності частини громадян України до виконання головного конституційного обов'язку – захисту Батьківщини, Незалежності і її територіальної цілісності. Це свідчить про наявність нагальної потреби в ефективному реагуванні на усунення існуючої проблеми, зокрема, військовими закладами вищої освіти (*Про мобілізаційну підготовку ...*).

На виконання вимог Стратегії національно-патріотичного виховання, затвердженої указом Президента України від 18 травня 2019 року №286/2019 була прийнята концепція національно-патріотичного виховання громадян України, яка є основоположним документом по впровадженню основних завдань розробленої стратегії як підтвердження державної політики з національно-патріотичного виховання громадян України (*Стратегія національно-патріотичного ...*).

Стратегія національно-патріотичного виховання має особливе значення для виховання курсантів військових ЗВО, яке здійснюється шляхом військово-патріотичного навчання та виховання, що сприяє утвердженню національної ідентичності майбутніх офіцерів.

Особливістю сучасних вимог до організації виховної роботи зі студентами військових ЗВО є здійснення системних заходів, спрямованих на завершення процесу усвідомлення, ототоження себе із народом національно-державного утворення, приналежності до держави Україна.

З огляду на національно-патріотичний аспект виховання, важливо щоб освітньо-виховне середовище кожного військового закладу вищої освіти стало для майбутніх офіцерів осередком переосмислення, укріплення, позицій у становленні почуття патріотизму, шліфування рис громадянина-патріота України, готового взяти на себе відповідальність щодо виконання обов'язку і захисту незалежності та територіальної цілісності країни.

Ключовим чинниками національно-патріотичного виховання курсантів, що підкреслюють особливість виховного моменту на сьогоднішній день, є такі події.

По-перше, феномен Майдану 2013–2014 р, як символ жертвості людей України заради дотримання одного із найважливіших принципів демократії – прав людини та поваги до людської гідності. Зміст виховних заходів повинен підкреслити, що Майдан в Україні – це найвищий в історії людства приклад сплеску Мирного колективного протесту українців, приклад згуртованості, єдності нації у відповідь на ігнорування, порушення основних прав людини і громадянина з боку антинародного політичного режиму в країні. Приклад героїв Небесної сотні повинен розвінчувати антитезу Росії про майдан як антидержавний переворот за підтримки країн заходу і НАТО.

Невід'ємною складовою таких заходів є виховання поваги до державних символів України — Герба, Прапора, Гімну, до Конституції держави, та її законів, формування готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цінності України.

По-друге, фактор загострення російської експансіоністської політики, яка порушила установленість кордонів між державами, закріплену міжнародними договорами після Другої Світової війни (1939–1945рр). Було здійснено анексію Криму та окупацію східних земель України у 2014 році, а 24 лютого 22-го року розпочато неспровокований відкритий напад Росії на Україну.

У XXI столітті внаслідок активізації авторитарних сил і самозаспокоєння, самовпевненості у непорушності світових кордонів з боку світових демократій виник такий суспільний феномен з боку однієї із країн, як намагання відродити колишню Російську імперію, що, в разі перемоги Росії, може кардинально змінити не тільки геополітичну ситуацію в Європі, а й привести до цивілізаційних змін у світі.

Зазначені чинники вимагають нових підходів до вирішення проблеми національно-патріотичного виховання за умов російсько-української війни, що триває на теренах нашої держави.

Історія розвитку суспільства та української держави зокрема, засвідчує, що проблема національної безпеки країни та ролі в ній національно-патріотичного чинника була, є і буде в прямій взаємозалежності від розуміння виняткової ролі національно-патріотичного чинника в одержанні перемоги, коли наслідки воєнних дій залежать не тільки від кількості переваги живої сили, озброєння, військової техніки, а й від морально-патріотичного духу Збройних Сил України (Петренко, Піддубний, 2024).

Про те, що армія є відображенням національного духу народу, стверджував С. Петлюра: «Військо завжди було і, поки воно буде, завжди залишатиметься плоттю від плоті і кров'ю від крові народу. Внутрішній лад війська, його внутрішня організованість, той дух, що витає серед нього і над ним,

цементуючи численні одиниці в одне велике ціле і утворюючи з нього то відпорну, то боєздатну для військової боротьби в різних її формах силу, – завжди буде показником внутрішньої сили кожної нації, кожної держави...» (Петлюра, 1993).

Отже, військо є засобом ведення війни, але його могутність залежить від морального духу армії, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, вироблення власної громадянської позиції щодо відстоювання загальнонаціональних інтересів та виховання почуття патріотизму.

Доцільною є практика організації збирання та висвітлення матеріалів про участь випускників військових ЗВО у бойових діях на фронтах російсько-української війни, ознайомлення з роботою волонтерів, які роблять великий внесок у зміцнення обороноздатності України.

Героїчні, а іноді і трагічні події сторінок російсько-української війни мотивують викладачів і курсантів військових ЗВО до створення нових розділів експозицій музеїв Слави, поповнюючи їх матеріалами про учасників воєнних подій.

Національно-патріотичний зміст музейних експозицій покликаний формувати такі якості особистості курсанта, як ціннісне ставлення до суспільства, до держави, до себе, до визначення свого місця, ролі в цих подіях.

Доцільно практикувати щоденне інформування про злочини, вчинені військовими агресора на нашій землі в містах і селах, а також повідомлення про факти патріотичної поведінки, стійкості та героїзму наших воїнів під час виконання бойових завдань в ході захисту територіальної цілісності України. Актуальним є проведення заходів, які формують критичне мислення, виробляють аналітичні навички критичної оцінки антиукраїнської пропаганди, навчають розрізняти правдиві факти від пропагандистських прийомів і наклепів, перекохань, свідомих неправдивих повідомлень, заохочують до аналізу зовнішнього та внутрішнього становища, до уміння самостійно та об'єктивно оцінювати події. Окрім вищеперелічених базових чинників національне поширення виховання студентів, військових ЗВО в сучасних умовах.

По-третє, розуміння процесу виховання як соціального феномену, як живого організму, що живиться невмирущими джерелами любові до рідної мови, культури, традицій, звичаїв, любові і поваги до національних героїв. У такому контексті актуальними є розроблення і практичне забезпечення методів і засобів для формування національної свідомості особистості з глибоким розумінням її належності до українського народу, поваги та любові до державної мови, вільного володіння українською мовою та послуговування нею у повсякденному житті. Мовне середовище повинне сприяти формуванню у курсантів ЗВО відчуття гідності, гордості за український народ, любові до його мови, культури (Мотика, 2016, с. 33).

Покладення в основу національно-патріотичного виховання важливих історичних чинників спонукають до пошуку ефективних напрямів, засобів, методів навчання і виховання курсантів військових ЗВО у процесі навчання і позааудиторної діяльності.

З метою забезпечення умов для реалізації особистості та реформування патріотичного, інтелектуального, національно вмотивованого, духовного потенціалу нашої нації необхідно кардинально модернізувати систему виховної роботи з курсантами, зокрема з національно-патріотичного напрямку.

В освітній процес необхідно впроваджувати форми і методи виховної роботи, що мають витоки з козацької педагогіки, тому слід перевертати увагу до вивчення та популяризації історії українського козацтва, виховувати бережливе ставлення до історико-культурної спадщини українського народу, формувати уміння осмислювати значення моральних та культурних цінностей, історичних подій, розвивати мотивацію до захисту Батьківщини, а в разі необхідності, готовності віддати своє життя за Вітчизну. Багато років тому український історик, дипломат В. Липинський писав: «Бути патріотом – це значить шукати задоволення не в тім, щоб бути українцем, а в тім, щоб було честю носити ім'я українця. Бути патріотом – це значить вимагати гарних і добрих вчинків від себе як від українця, а не навидіти інших тому, що вони «не українці». Врешті, бути патріотом – це значить будучи українцями, виховувати в собі громадські, політичні державотворчі прикмети...» (Римаренко, 1996).

З урахуванням вищесказаного можна трактувати поняття «національно-патріотичне виховання» як цілеспрямовану, чітко спрямовану діяльність керівників військових ЗВО, їх викладацького складу, офіцерів-вихователів щодо формування у курсантів національної свідомості та самосвідомості, патріотичних почуттів, готовності до захисту Батьківщини.

Висновки. Таким чином, особливості сучасного стану національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів у військових ЗВО України в умовах сьогодення обумовлені, з одного боку, ключовими чинниками подій глобального значення, як то і феноменом Майдану 2013–2014 рр. як символ боротьби за демократичні принципи – захисту прав людини та поваги до людської гідності; фактором відвертого, нічним не спровокованого порушення з боку Росії державного кордону України, непорушність якого закріплена міжнародними договорами після Другої світової війни (1939–1945рр) а з іншого – впливом внутрішніх

процесів, пов'язаних із переосмисленням підвалин патріотизму, для становлення громадянина-патріота України, формування нових підходів до національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів з акцентом на необхідності захисту національних інтересів.

Усе це в сукупності є базовою основою майбутніх офіцерів для формування їхньої національної свідомості та самосвідомості як громадянина України та гідного захисника готового до виконання обов'язку із захисту Незалежності та територіальної цілісності України.

Перспективним напрямом подальших наукових пошуків – висвітлення практичних результатів, досягнень у національно-патріотичному вихованні курсантів військових ЗВО.

Список використаних джерел

- Мотика, С. М. (2016). Виховання патріотизму в учнівської молоді в умовах військового ліцею: експериментальне дослідження. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*, 20 (2), 33-47. Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2016_20%282%29_5
- Петлюра, С. (1993). *Статті*. Київ: Дніпро.
- Петренко, Л., Піддубний, Р. (2024). Вітчизняний досвід національно-патріотичного виховання у військовій сфері періоду кінця XX – початку XXI ст. *Українська професійна освіта = Ukrainian Professional Education*, 15, 84-92.
- Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України. (1993). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>.
- Римаренко, Ю. І. (1996). Лист В. Липинського до Б. Шемета. писаний у Рай-хенау 12.12.1935. В кн. Ю. І. Римаренко (Ред.), *Мала енциклопедія етносторонності* (с. 745-746). Київ: Генеза.
- Стасюк, В. В. (Ред.). (2012). *Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України*: підручник (Ч. 1). Київ: НУОУ.
- Стратегія національно-патріотичного виховання. (2019). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#Text>

References

- Motyka, S. M. (2016). Vychovannia patriotyzmu v uchnivskoi molodi v umovakh viiskovoho litseiu: eksperymentalne doslidzhennia [Education of patriotism in students in a military lyceum: an experimental study]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi [Theoretical and methodological problems of raising children and students]*, 20 (2), 33-47. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2016_20%282%29_5 [in Ukrainian].
- Petliura, S. (1993). *Statti [Articles]*. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
- Petrenko, L., & Pidubnyi, R. (2024). Vitchyzniani dosvid natsionalno-patriotichnoho vykhovannia u viiskovii sferi periodu kintsia XX – pochatku XXI st. [Domestic experience of national-patriotic education in the military sphere in the late 20th - early 21st centuries.]. *Ukrainska profesiina osvita [Ukrainian Professional Education]*, 15, 84-92 [in Ukrainian].
- Pro mobilizatsiinu pidhotovku ta mobilizatsiiu [About mobilization training and mobilization]: Zakon Ukrainy. (1993). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> [in Ukrainian].
- Rymarenko, Yu. I. (1996). Lyst V. Lypynskoho do B. Shemeta. pysanyi u Rai-khenau 12.12.1935 [Letter from V. Lypynsky to B. Shemet. Written in Reichenau on December 12, 1935]. In Yu. I. Rymarenko (Ed.), *Mala entsyklopediia etnoderzhavoznavstva [Small Encyclopedia of Ethno-Political Studies]* (pp. 745-746). Kyiv: Heneza [in Ukrainian].
- Stasiuk, V. V. (Ed.). (2012). *Moralno-psykholohichne zabezpechennia u Zbroinykh Sylakh Ukrainy [Moral and psychological support in the Armed Forces of Ukraine]*: pidruchnyk (Vol. 1). Kyiv: NUOU [in Ukrainian].
- Stratehiia natsionalno-patriotichnoho vykhovannia [Strategy of national-patriotic education]. (2019). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#Text> [in Ukrainian].

PIDDUBNYI R.

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

THE SPECIFIC CHARACTERISTICS OF THE CURRENT STATE OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION FOR FUTURE OFFICERS IN UKRAINIAN MILITARY HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN CONTEMPORARY CONDITIONS

In the current period of repelling Russia's armed aggression against Ukraine, the need for the national revival of the Ukrainian people has been actualized. This necessitates the search for effective ideas, methods, and approaches to update the model of the system of national-patriotic education for cadets of domestic higher education institutions, enabling them to acquire qualitatively new personal qualities. The imperative to counter external encroachment on Ukraine's state independence and border inviolability drives the urgent need to reconceptualize the existing framework for educating future officers. This requires implementing systemic measures based on national foundations, with the national idea at their core.

The purpose of this article is to substantiate the necessity of fundamental changes in shaping the system of national-patriotic education for future officers. It also aims to delineate the specific characteristics of the current state of national-patriotic education for future officers in Ukrainian military HEIs.

This study examines the necessity of cardinal changes in forming the system of national-patriotic education for cadets of military HEIs. It analyzes the key factors of national-patriotic education for future officers, which reflect the specifics of contemporary demands on this process. This analysis provides a deeper understanding and allows for the refinement of approaches to cultivating patriotic qualities in future military specialists. The research identifies crucial pedagogical conditions that contribute to effectively emphasizing the national aspect in the education of HEI cadets. It also determines the appropriate types and forms of national-patriotic education for cadets to be employed in current educational settings. The study underscores the importance of fostering respect for the state language and its significance in shaping a student as a citizen and patriot of Ukraine. Furthermore, it highlights the role of instructors-leaders and officer-educators in military HEIs in implementing the system of national-patriotic education for future officers.

The specific characteristics of the current state of national-patriotic education for future officers in Ukrainian military HEIs are, on the one hand, determined by key factors of global significance. These include the phenomenon of the Maidan of 2013-2014 as a symbol of the struggle for democratic principles, human rights protection, and respect for human dignity. Another crucial factor is the overt and unprovoked violation of Ukraine's state border by Russia, the inviolability of which was enshrined in international treaties after World War II (1939-1945). On the other hand, these characteristics are influenced by internal processes related to the re-evaluation of the foundations of patriotism for the formation of a citizen-patriot of Ukraine, and the development of new approaches to national-patriotic education for future officers with an emphasis on the necessity of defending national interests.

Collectively, all these elements form the fundamental basis for future officers to develop their national consciousness and self-awareness as citizens of Ukraine and worthy defenders, ready to fulfill their duty to protect Ukraine's independence and territorial integrity.

Key words: *education, patriotism, national-patriotic education, future officers, Ukrainian culture, national identity, military institutions of higher education.*

Стаття надійшла до редакції 09.05.2025

УДК 004.738.5:378:61(477)

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2025.36.339468](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2025.36.339468)

ВАДИМ РЕБЕНОК

ORCID: 0000-0002-2943-9725

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СФЕРУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Актуальність пропонованого дослідження зумовлена потребою реформування медичної освіти в умовах цифрової трансформації українського суспільства, інтеграції до глобального освітнього простору та зростаючих вимог до цифрової грамотності й здатності до самоосвіти майбутніх медичних працівників.

Метою статті є аналіз стану впровадження цифрових технологій, дистанційного і змішаного навчання у медичну освіту України, а також окреслення основних напрямів і механізмів її подальшого розвитку. Серед основних завдань визначено висвітлення нормативно-правового підґрунтя цифровізації, характеристика сучасних цифрових освітніх технологій, дослідження ролі дистанційних і змішаних форм навчання, цифрових симуляцій і платформ у формуванні професійних знань і навичок студентів, а також аналіз викликів, пов'язаних із фінансуванням, інфраструктурою та підвищенням кваліфікації викладачів.

Розглянуто впровадження інформаційно-комунікаційних платформ, відкритих онлайн-курсів, віртуальних тренажерів, доповненої реальності, цифрових інструментів для реалізації дослідницьких завдань і підтримки професійного становлення студентів медичних спеціальностей. Розкрито потенціал цифрових технологій для розвитку дослідницьких умінь